

Sygn. akt: XII C 84/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2015 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach XII Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Piotr Suchecki
Protokolant:	Magdalena Kostur

po rozpoznaniu w dniu 14 października 2015 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa J. G.

przeciwko Skarbowi Państwa -(...)

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda J. G. na rzecz Skarbu Państwa – (...) kwotę 3 600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

	SSO Piotr Suchecki	
--	--------------------	--

Sygn. akt XII C 84/15

UZASADNIENIE

J. G. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa (...) kwoty 150 000 zł. tytułem zadośćuczynienia za w jego ocenie niezgodne z prawem działania (...). Uzasadniając żądanie wskazał, że podstawę jego roszczenia stanowi krytycznie przez niego oceniane postanowienie (...) w T. z dnia 30 grudnia 2013 r. /sygn. akt (...)/, mocą którego bezzasadnie umorzone zostało postępowanie w sprawie, w której złożył zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przez A. H.. Wyjaśnił, że wskazany przez niego sprawca popełnił przestępstwo składania fałszywych zeznań w celu wyłudzenia pieniędzy. Tymczasem Prokurator prowadzący postępowanie przygotowawcze uchybił wszelkim zasadom i popełnił kuriozalnie prosty błąd wydając postanowienie o umorzeniu postępowania, czym doprowadził do ruiny jego stan psychiczny i finansowy. Wyjaśnił, że gdyby doszło do skazania sprawcy, to mógłby normalnie pracować i nie popadłby w kłopoty związane ze spłacaniem kredytu hipotecznego. Tymczasem A. H. czując się bezkarnie mścił się na nim niszcząc mienie, narażając na koszty, utrudniając prowadzenie działalności gospodarczej i wikłając w proces karny, w którym dopiero w drugiej instancji został uniewinniony. Wskazał, że zapłata żądanej kwoty pozwoli mu przywrócić wiarę w państwo i powstrzyma przed podjęciem decyzji o rzeczeniu się obywatelstwa, co obecnie rozważa.

Skarb Państwa (...), w imieniu którego zastępstwo procesowe przejęła Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa, domagał się oddalenia powództwa w całości i zasądzenia od powoda kosztów procesu według norm przepisanych. Uzasadniając stanowisko podniósł, iż powód nie wykazał żadnych przesłanek warunkujących ewentualną odpowiedzialność Skarbu Państwa. Wskazał przede wszystkim na brak bezprawności działania po stronie pozwanego, który przeprowadził postępowanie przygotowawcze zgodnie z przepisami i prawidłową decyzję o jego umorzeniu wydał w ramach posiadanych kompetencji, przy czym decyzja ta była już przedmiotem oceny sądu, który nie uwzględnił zażalenia powoda, w pełni podziеляjąc argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia. Nadto zwrócił uwagę, że powód nie wykazał, aby w związku z wydaniem postanowienia poniósł jakikolwiek uszczerbek majątkowy bądź niemajątkowy.

Stan faktyczny:

W dniu (...) r. J. G. złożył zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez A. H., polegającego na składaniu fałszywych zeznań w celu wyłudzenia pieniędzy. Po przeprowadzeniu szeregu czynności wyjaśniających, w tym analizie dokumentacji i przesłuchaniu A. H. i J. G. postanowieniem z dnia (...) (...) w T. umorzyła dochodzenie na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. – wobec braku znamion czynu zabronionego /w zakresie dotyczącym doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem/ oraz wobec faktu, iż czynu nie popełniono /w zakresie składania fałszywych zeznań/. Postanowienie to J. G. zaskarżył i w dniu (...) Sąd Rejonowy w T. postanowił prawomocnie o nieuwzględnieniu zażalenia i utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia, podziеляjąc w całości argumentację organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze.

/dowód:

- akta (...) w T. sygn. (...), w szczególności: zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, postanowienie o umorzeniu dochodzenia z dnia (...) r., zażalenie J. G., postanowienie SR (...) z dnia (...) sygn. akt(...)

Ustaień w zakresie stanu faktycznego przyjętego za podstawę do przeprowadzenia rozważań prawnych sąd dokonał zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. w zakresie w pełni uwzględniającym inicjatywę dowodową stron. Wskazane przez strony dokumenty, w całości znajdujące się w aktach postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w T., nie były kwestionowane w zakresie autentyczności ani treści i dlatego mogły stanowić podstawę dokonywania wszelkich ustaleń.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie wobec ewidentnego braku przesłanek warunkujących odpowiedzialność Skarbu Państwa.

Powód dochodził roszczenia z tytułu naruszenia jego dóbr poprzez wadliwe w jego ocenie postanowienie (...) w T., którym umorzono zostało postępowanie w sprawie, w której złożył zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa na jego szkodę. Wyjaśnić należy, iż odpowiedzialność za naruszenie dóbr osobistych uregulowana jest w sposób odrębny właśnie w art. 23, 24 i 448 k.c., albowiem przepisy art. 417 i art. 417⁽¹⁾ k.c. nie mają zastosowania do odpowiedzialności Skarbu Państwa za naruszenie tego rodzaju dóbr osobistych. Jedyne szczególny rodzaj dóbr osobistych w postaci zdrowia i wolności może podlegać także ochronie przewidzianej w art. 444 i 445 k.c. i w tych przypadkach, a także w przypadku roszczeń stricte odszkodowawczych odpowiedzialność Skarbu Państwa opiera się także na zasadach określonych w art. 417 § 1 lub art. 417⁽¹⁾ § 2 k.c. / vide wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia (...) r. sygn. (...), wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2010 r., sygn. V CSK 352/09/.

Przy tak określonych podstawach odpowiedzialność deliktowa Skarbu Państwa, powstaje wówczas, gdy spełnione są łącznie jej trzy ustawowe przesłanki: bezprawność działania lub zaniechania sprawcy przy wykonywaniu władzy publicznej, szkoda oraz normalny związek przyczynowy między bezprawnym zachowaniem sprawcy, a szkodą.

Podkreślenia przy tym wymaga, że pojęcie "wykonywanie władzy publicznej" obejmuje tylko takie działania, które ze swej istoty, czyli ze względu na charakter i rodzaj funkcji przynależnej władzy publicznej, wynikają z kompetencji określonych w Konstytucji RP oraz w innych przepisach prawa, a ich wykonywanie z reguły łączy się z możliwością władczego kształtowania sytuacji jednostki. Orzecznictwo przyjmuje przy tym, że należy wyraźnie odróżnić odpowiedzialność osobistą funkcjonariusza państwowego i odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. O ile ta pierwsza oparta jest na zasadzie winy (art. 415 k.c.), to przesłanką odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę jest sama bezprawność, którą należy rozumieć jako niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie (także prokuratora) przy wykonywaniu władzy publicznej. A zatem na żądającym ochrony ciąży jedynie dowód, że dobro osobiste zostało zagrożone lub naruszone, natomiast egzoneracja Skarbu Państwa może polegać na wykazaniu, że działania jego funkcjonariusza, który wykonywał władzę publiczną, nie były bezprawne. Tak więc na powodzie spoczywał z mocy art. 6 k.c. ciężar udowodnienia, że swym działaniem pozwany istotnie naruszył jego dobra osobiste i jakie. Ponadto strona dochodząca zadośćuczynienia pieniężnego z tytułu naruszenia dobra osobistego zobowiązana jest udowodnić okoliczność doznania krzywdy wskutek takiego naruszenia. Należy przy tym mieć na względzie, że nie każde naruszenie dobra osobistego rodzi prawo do żądania zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Jego przyznanie zależy od wielu różnych okoliczności. Regulacja ustawowa stwarza natomiast domniemanie działania sprawcy naruszenia dobrego imienia w sposób bezprawny. To na pozwanym ciążył więc obowiązek obalenia tego domniemania. Konstrukcję z art. 24 k.c. stosuje się bowiem także w odniesieniu do roszczeń opartych na art. 448 k.c.

Powód nie wykazał, aby na skutek postanowienia (...) w T. z dnia (...) r. /sygn. akt (...)/ doznały uszczerbku jakiegokolwiek jego dobra osobiste. Powód twierdził, że postanowieniem tym miał zostać doprowadzony do złego stanu psychicznego, a w konsekwencji do pogorszenia sytuacji majątkowej. Tymczasem poza sporem jest, że źródłem krzywdy powoda miało być niesłuszne dochodzenie od niego roszczeń przez A. H.. Jeśli skutkiem tego faktycznie miałyby dojść do ingerencji w sferę dóbr powoda, to stan taki może stanowić podstawę roszczeń cywilnoprawnych wyłącznie przeciwko naruszcycielowi – A. H.. Autonomia prawa karnego i cywilnego polega na tym, że nie każde zachowanie stanowiące delikt w prawie cywilnym stanowi równocześnie czyn karalny w rozumieniu prawa karnego. Powód błędnie zatem utożsamia fakt umorzenia postępowania przygotowawczego z naruszeniem jego dóbr. Decyzja o umorzeniu postępowania przygotowawczego nie ma charakteru wiążącego dla sądu w postępowaniu cywilnym, zatem powód może dochodzić ochrony swoich dóbr osobistych, jak i wszelkich roszczeń majątkowych bezpośrednio przeciwko naruszcycielowi i wskazane przez niego postanowienie (...) w T. z dnia (...) r. w żaden sposób prawa do ochrony praw go nie pozbawia.

Niezależnie od powyższego nie sposób też doszukać się w działaniach (...) w T. przejawów bezprawności. Bezprawność jako przesłanka odpowiedzialności Skarbu Państwa musi być bowiem rozumiana ściśle - jako niezgodność tylko z konstytucyjnymi źródłami prawa przewidzianymi w art. 87-94 Konstytucji, a więc z ustawą, umową międzynarodową, rozporządzeniem itp. - z wyłączeniem zasad współżycia społecznego (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., sygn. akt SK 18/00 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2011 r., sygn. akt IV CSK 290/10, niepubl.). Decyzja prokuratora prowadzącego postępowanie o umorzeniu dochodzenia na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. znajdowała umocowanie w treści art. 7 k.p.k., zgodnie z którym organy prowadzące lub nadzorujące postępowanie przygotowawcze, w tym prokurator, działają w granicach swoich ustawowych kompetencji, a nade wszystko podejmują czynności na podstawie własnego przekonania, wynikającego z analizy wszystkich przeprowadzonych w danej sprawie dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. O ewentualnej bezprawności, czyli w tym przypadku niezgodności z prawem decyzji prokuratora można by mówić tylko wówczas, gdyby było ono niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi zróżnicowanej wykładni przepisami prawa, z ogólnie przyjętymi standardami albo zostało wydane w wyniku szczególnie rażącej wykładni prawa lub niewłaściwego jego zastosowania i taka wadliwość orzeczenia byłaby oczywista i nie wymagała głębszej refleksji prawnej (materialny aspekt bezprawności). Chodzi tu zatem nie o każdą, ale o odpowiednio kwalifikowaną, elementarną i oczywistą niezgodność z prawem postanowienia o umorzeniu postępowania. Zauważyć przy tym należy, że kognicja sądu cywilnego do oceny przebiegu postępowania karnego, a w tym zasadności decyzji podejmowanych w jego toku, nie jest nieograniczona, w szczególności jeśli ta

ocena ma dotyczyć czynności postępowania przygotowawczego, którego wyniki zostały już poddane weryfikacji sądu karnego. A kwestionowane przez powoda postanowienie było przedmiotem badania przez sąd karny we wszystkich aspektach, właśnie na skutek jego zażalenia. Sąd ten, prawomocnym postanowieniem z dnia (...)r. /sygn. (...)/ nie uwzględnił zażalenia i utrzymał zaskarżone postanowienie w mocy, dzieląc w całości argumentację prokuratury, jaka legła u podstaw decyzji o umorzeniu dochodzenia. Wyklucza to zatem możliwość przyjęcia bezprawności działania prokuratury. Ta konstatacja jest wystarczająca do stwierdzenia bezzasadności wszelkich roszczeń powoda kierowanych wobec Skarbu Państwa w ramach niniejszego postępowania.

O kosztach procesu pomiędzy stronami sąd rozstrzygnął na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz w zw. z §2 ust. 1 i 2 i §6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.jedn. Dz.U. 2013 poz. 461) w zw. z art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz.U. nr 169 poz. 1417 z późn. zm.). Strona pozwana wygrała proces w całości, a poniesione przez nią koszty sprowadzały się wyłącznie do wynagrodzenia z tytułu zastępstwa procesowego wykonywanego przez Prokuratorię Generalną, które przyznane zostały przez sąd w stawce minimalnej dla wartości przedmiotu sporu, czyli w kwocie 3 600 zł. Należy wyjaśnić, że obciążenie powoda kosztami procesu nie stanowi żadnej sankcji, a wyłącznie realizację zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Powód z własnej inicjatywy zainicjował postępowanie, choć postanowienie Prokuratury było już przedmiotem kontroli niezależnego Sądu i powód otrzymał precyzyjną wykładnię tej decyzji. W szczególności powodowi wyjaśniono na czym polega przestępstwo składania fałszywych zeznań oraz, że twierdzenia zawarte w piśmie procesowym nie mogą być utożsamiane z zeznaniami, których złożenie następuje wyłącznie w formie ustnej i poprzedza je stosowana procedura związana z pouczeniem przez organ procesowy o odpowiedzialności karnej. Można zrozumieć, że powód kwestionował decyzję Prokuratury, ale skoro otrzymał potwierdzenie jej zasadności z Sądu, zatem wytaczając pozew cywilny musi liczyć się z konsekwencjami takiego kroku, także w aspekcie związanym z koniecznością zwrotu kosztów procesu stronie przeciwnej, którą w oczywisty sposób niezasadnie zaangażował w spór i która musiała podjąć działania obronne, pociągające za sobą określone koszty.

Sygn. akt XII C 84/15

ZARZĄDZENIE

1. odnotować sporządzenie uzasadnienia;
2. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć:

- powodowi J. G.,

- (...);

3. kal. 14 dni.

G., (...) r.